

Vnútorný audit, hodnotenie rizík v kontexte nového zákona o finančnej kontrole a audite

Ing. František Molnár , Ing. Ľubomír Šidelský, PhD.
Ministerstvo financií SR

Ministerstvo financií
Slovenskej republiky

Ministerstvo financií SR

- ✓ ústredný orgán štátnej správy pre finančnú kontrolu a audit
 - ✓ koordinuje plánovanie a vykonávanie vládneho auditu
 - ✓ zabezpečuje úlohy orgánu auditu
 - ✓ plní úlohy Centrálnej harmonizačnej jednotky pre systém verejnej vnútornej kontroly
 - ✓ vykonáva vládny audit
 - ✓ hodnotí kvalitu vykonávania finančnej kontroly a auditu
-
- ✓ Do 31. 12. 2015 - Zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - ✓ Od 01. 01. 2016 - **Zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Nový zákon o finančnej kontrole a audite

- Úvod
- Predmet zákona, **klúčové** pojmy, Úrad vládneho auditu (§ 2 - 5)
- **Finančná** kontrola (základná, administratívna, na mieste; § 6 - 9)
- Audit (výbor, vymenovanie/odvolanie audítorov, vnútorný a vládny audit; § 10 - 19)
- Základné pravidlá **finančnej** kontroly a auditu (§ 20 - 27)
- Pokuty (§ 28)
- **Spoločné**, prechodné a **záverečné** ustanovenia (§ 29 - 31)

Výbor pre vnútorný audit a vládny audit § 11

- ✓ nezávislý poradenský a konzultačný orgán pre výkon auditu
- ✓ členmi zástupca NKÚ SR, ÚV SR, MF SR, MV SR, MS SR, GP (predseda z NKÚ SR)
- ✓ vykonáva konzultačnú a poradenskú činnosť pre správcu kapitoly štátneho rozpočtu - pri hodnotení kvality vykonávania auditu
- ✓ nezávisle posudzuje dôvody smerujúce k odvolaniu vnútorného audítora alebo vládneho audítora z dôvodu ich zvýšenej ochrany pred ich prepustením
- ✓ posilnenie nezávislosti vnútorného auditu
- ✓ posudzuje ročnú správu o vykonaných vnútorných auditoch

Audit § 10

Audit - súhrn nezávislých, objektívnych, overovacích, hodnotiacich, **uist'ovacích** a **konzultačných činností** zameraných na **zdokonaľovanie** riadiacich a kontrolných procesov so **zohľadnením** medzinárodne uznávaných audítorských štandardov

Audit - vládny audit a vnútorný audit

Vládny audit - overovanie prostriedkov štátneho rozpočtu a prostriedkov fondov EÚ

- systémový audit
- audit operácií

Oprávnená osoba:

- MF SR
- Úrad vládneho auditu
- iná právnická osoba, poverená MF SR (odborné, personálne, materiálne predpoklady)

Vnútrotný audit § 16

- ✓ každý správca kapitoly štátneho rozpočtu (SKŠR), neplatí výnimka z dôvodu nehospodárnosti
- ✓ priamo podriadený štatutárnemu orgánu SKŠR
- ✓ útvar vnútrotného auditu - **nezávislý útvar**, minimálne 2 zamestnanci
- ✓ na základe písomného poverenia štatutárneho orgánu SKŠR len pod vedením vnútrotného audítora
- ✓ SKŠR vykonáva vnútrotný audit
 - organizačných útvaroch SKŠR
 - PO v jeho zriaďovateľskej, zakladateľskej pôsobnosti, v ktorej vykonáva akcionárske práva, majetkové práva
 - PO, prostredníctvom ktorej sa poskytujú verejné financie
 - inej osobe, ktorej boli poskytnuté verejné financie

Vymenovanie a odvolanie vnútorného audítora

VNÚTORNÝ AUDÍTOR - vymenovanie

- zamestnanec správcu kapitoly štátneho rozpočtu
- môže vymenovať štatutárny orgán SKŠR
- povinnosť oznámiť MF SR do 10 dní

VNÚTORNÝ AUDÍTOR - odvolanie

- MF SR môže zaslať návrh na odvolanie VA na posúdenie výboru, ak pri hodnotení kvality zistí porušenie
- MF SR zašle návrh na odvolanie SKŠR (nesplnenie podmienok odborného vzdelávania)
- SKŠR na základe návrh MF SR odvolá VA
- skončenie štátnozamestnaneckého/pracovného pomeru
- oznámenie výboru do 10 dní

Vymenovanie vnútorného audítora

Podmienky vymenovania:

- spôsobilosť na právne úkony
- bezúhonnosť
- vysokoškolské vzdelanie II. stupňa
- odborná spôsobilosť (kvalifikačná skúška)
- najmenej dva roky odbornej praxe
- ✓ nová povinnosť pre MF SR - zoznam uchádzačov zverejňuje na svojom webovom sídle (ochrana utajovaných skutočností)
- ✓ vnútorný audítor a vládny audítor sú povinní absolvovať odborné vzdelávanie (najmenej 20 hodín/rok)
- ✓ za odborné vzdelávanie môže MF SR uznať aj absolvovanie iných foriem vzdelávania (samostatnú lektorskú činnosť)

Vnútný audit § 16

- ✓ útvar vnútorného auditu povinný vypracovať štatút vnútorného auditu - postavenie, ciele a činnosti útvaru vnútorného auditu
- ✓ na schválenie štatutárnemu orgánu SKŠR (do 31. 03. 2016)
- ✓ strednodobý plán (spravidla na 3 roky)
- ✓ ročný plán
- ✓ program vnútorného auditu (pre každý vnútorný audit pred začatím)
- ✓ schvaľuje štatutárny orgán správcu kapitoly štátneho rozpočtu
- ✓ povinnosti
 - do 31. januára - schválené plány VA MF SR a NKÚ SR
 - do konca februára - ročná správa o vykonaných vnútorných auditoch MF SR, výboru

Vnútný audit

- ✓ strednodobý plán - priority VA, potrebný čas na výkon, frekvencia VA
- ✓ ročný plán - rozsah a ciele VA, časový rozvrh, personálne zabezpečenie
- ✓ plány - na základe objektívneho hodnotenia rizík
- ✓ zohľadňujú sa návrhy a odporúčania štatutárneho zástupcu
- ✓ pri podozrení na výskyt nepredvídaných rizík - audit mimo plán
- ✓ pre účely analýzy rizík MF SR sú predmetom posudzovania rizík oblasti:
 - Systém riadenia
 - Rozpočet a finančné toky
 - Informačné technológie
 - Personalistika - ľudské zdroje
 - Registrácia dokumentov
 - Legislatívne prostredie
 - Účtovníctvo a výkazníctvo
 - Kontrolný systém
 - Verejné obstarávanie
 - Majetok a nakladanie s ním

System riadenia rizík vo finančnom riadení

§ 5 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

Orgán verejnej správy je povinný vytvoriť, zachovávať a rozvíjať finančné riadenie, v rámci ktorého zabezpečuje riadenie rizika a finančnú kontrolu tak, aby sa pri plnení zámerov a cieľov orgánu verejnej správy predchádzalo porušovaniu tohto zákona, všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, osobitných predpisov) alebo medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná a na základe ktorých sa Slovenskej republike poskytujú finančné prostriedky zo zahraničia

- ✓ Usmernenie MF SR k riadeniu a analýze rizika - metodický postup pre riadenie rizík (Finančný spravodajca č. 1/2006)

V podmienkach rezortu MF SR:

- ✓ Smernica o riadení rizík na Ministerstve financií SR
- ✓ Smernica o tvorbe, aktualizácii a hodnotení procesného modelu na MF SR

Riziko, riadenie rizika

- ✓ Riziko možno definovať ako pravdepodobnosť (možnosť), že pri zabezpečovaní činnosti organizácie môže nastať určitá udalosť, jednanie alebo stav s následnými nežiadúcimi dopadmi alebo dôsledkami na plnenie schválených zámerov a cieľov organizácie, alebo hrozia potenciálne politické, finančné, materiálne, morálne škody alebo straty.
- ✓ Riadenie rizika je:
 - sústavná systematická a metodická činnosť, organizovaná vedúcimi zamestnancami ministerstva v rámci vnútorného kontrolného systému zameraná na to, aby sa pri plnení zámerov a cieľov predchádzalo porušovaniu osobitných predpisov;
 - zisťovanie, vyhodnocovanie a minimalizovanie identifikovaných rizík (finančné, ekonomické, právne, prevádzkové, informačné a iné), ktoré vznikajú v súvislosti s plnením stanovených zámerov a cieľov tohto orgánu na všetkých stupňoch riadenia.

Riziko, riadenie rizika

- ✓ základ riadenia organizácie - procesný model, všetky procesy vykonávané organizáciou a väzby medzi nimi
- ✓ riadenie rizík - patrí do pôsobnosti vedúcich zamestnancov organizácie na všetkých stupňoch riadenia
- ✓ zodpovednosť za riadenie rizík - vedúci zamestnanci, ktorí primerane reagujú na existujúce riziká v každej oblasti ich identifikáciou, zmapovaním, hodnotením
- ✓ vyhotovenie aktuálneho zoznamu rizík podľa priorít a významnosti
- ✓ vnútorný audit - hodnotí úroveň finančného riadenia, vnútorný kontrolný systém, hodnotenie a analýza ním identifikovaných závažných rizík a rizík identifikovaných vedením ministerstva a organizácií rezortu, podpora a konzultačná činnosť pri riadení rizík, vedenie a pravidelná aktualizácia katalógu rizík a mapy rizík
- ✓ riadenie rizika - zavedené vo všetkých organizáciach rezortu MF SR
- ✓ vzdelávanie v oblasti riadenia rizík - pre manažment (interné vzdelávanie)
 - pre vnútorných audítorov (v rámci kurzu pre VA)

Schéma vzťahov a zodpovednosti jednotlivých zložiek vnútorného kontrolného systému pri vykonávaní analýzy a riadenia rizík

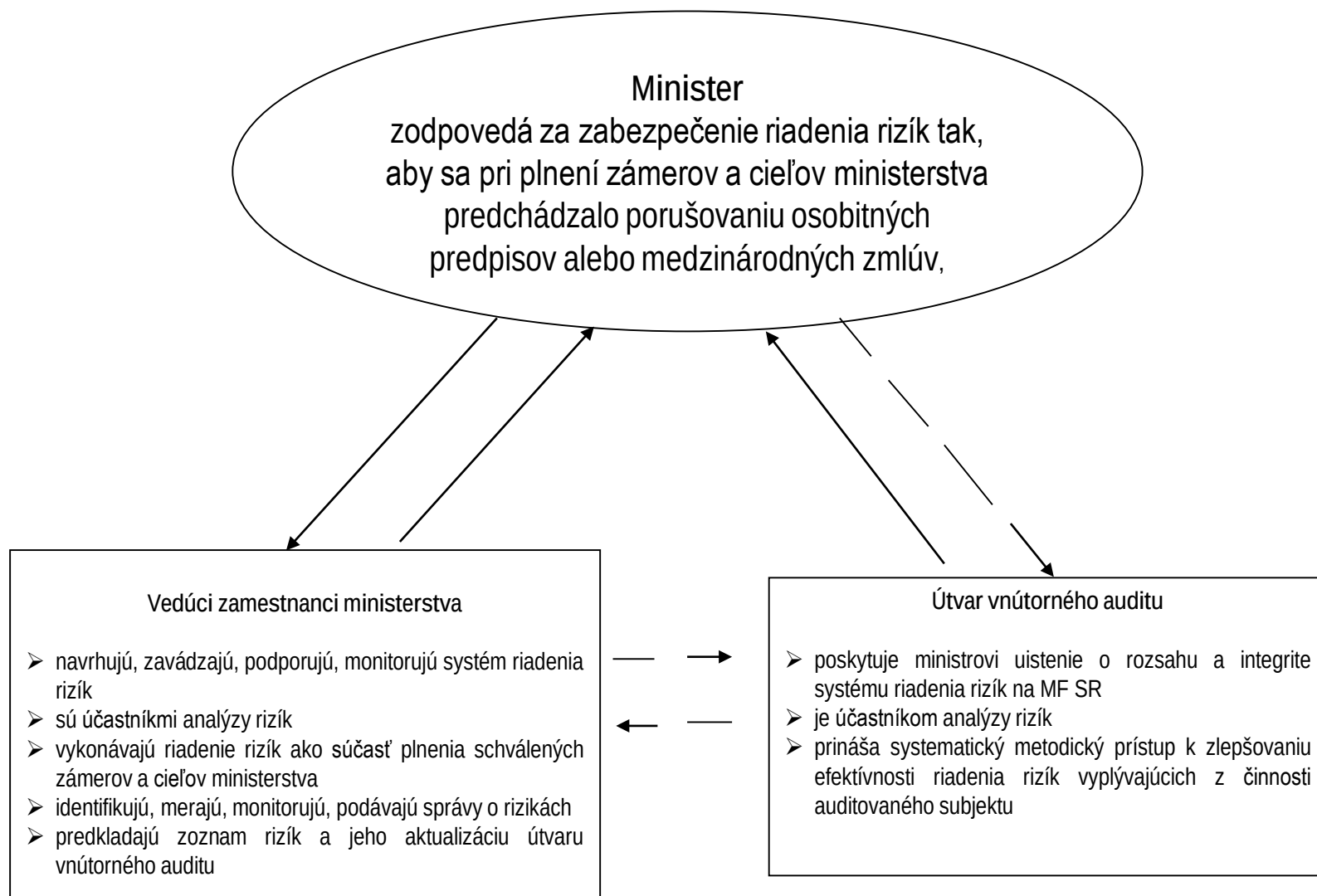
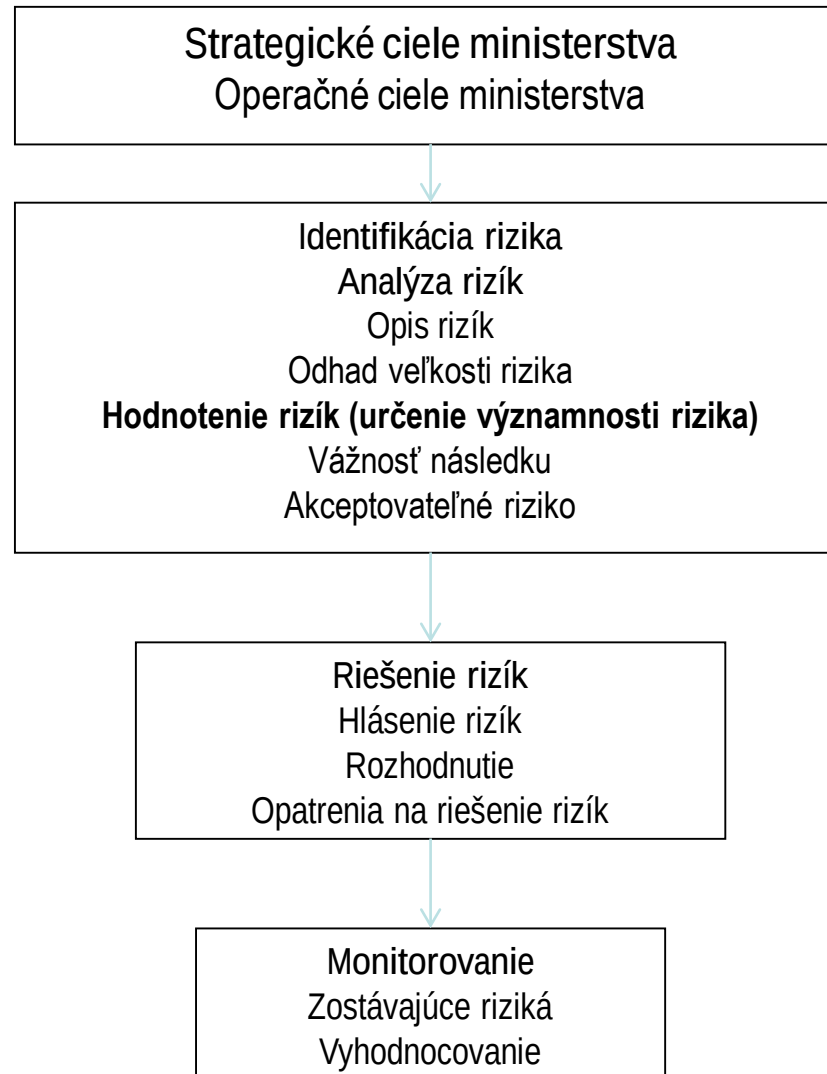

Schéma procesu riadenia rizík

Kategorizácia rizík

Strategické	potenciálna hrozba pri posudzovaní strednodobých (3 – 5 rokov) a dlhodobých cieľov (5 a viac rokov) orgánu verejnej správy.
Operatívne	spájajú s hrozbami, ktoré môžu vzniknúť pri bežnej pracovnej činnosti a znamenajú ohrozenie čiastkových a krátkodobých cieľov organizácie

Kategorizácia rizík

Strategické		Ovplyvnená oblasť
Ekonomické	Schopnosť organizácie plniť svoje základné ekonomické ciele	Materiálne, finančné a personálne podmienky na plnenie cieľov organizácie
Sociálne	Sociálno-ekonomické trendy v spoločnosti, ktoré môžu ovplyvniť schopnosť organizácie plniť svoje ciele	Sociálna politika vlády, využívanie eurofondov v tejto oblasti a pod.
Legislatívne	Náchylnosť na zmeny v európskom alebo národnom právnom systéme, zmena právnych noriem	Politická stabilita, ekonomické podmienky a rozvoj, medzinárodné podmienky
Informačné	Úroveň informatiky a rozvoja informačných systémov	Používanie IS a ich vzájomné prepojovanie a využívanie-ITMS, RIS, ISUF, ostatné systémy MF SR
Environmentálne	Spojené s možným vplyvom na životné prostredie	
Spoločenské	Schopnosť plniť potreby a očakávania spoločnosti, občanov, zákazníkov	
Politické	<i>Makroekonomická a sociálna politika vlády v rámci legislatívnych a regulačných funkcií v oblasti rozpočtu, daní, investícií, eurofondov a pod.</i>	<i>Moc, vplyvy, vlastnícke vzťahy</i>
Poškodenie povesti	<i>Neplnenie alebo neefektívne zabezpečovanie funkcií organizácie voči verejnosti</i>	<i>Znížená dôvera, hodnota mena alebo značky,</i>

Kategorizácia rizík

Operatívne		Ovplyvnená oblasť
Riadiace	Úroveň riadenia, odbornosť, skúsenosti a organizácia činností	Neúčinná kontrola, nedodržiavanie postupov, porušovanie predpisov, neplnenie povinností, vznik škôd
Finančné a rozpočtové (prevádzkové)	Úroveň finančného riadenia a kontrolného prostredia, rozpočtu, účtovníctva, rozpočtová politika, kontrakty - zmluvy, a pod.	Neúčinnosť postupov a operácií, sú podávané nepresné informácie, zložitosť operácií, zložitosť noriem - manuálov a pod., nepresnosť pracovných postupov, neprijateľné postupy v procesoch, resp. procesy vykonávané vo vzájomnom nesúlade (časový, technický a pod.), neprijateľné využívanie zdrojov Odcudzenie, lúpež, podvod, nedbalosť, kurzové
Informačné	Bezpečnosť informačných systémov, znalosti zamestnancov, úroveň využívania výstupov	Fyzické zabezpečenie, bezpečnosť - heslá, zálohovanie, integrita a dostupnosť,
Majetkové	Fyzická ochrana majetku, zodpovednosť za škody, úroveň ochrany majetku, pohľadávok a záväzkov	Živelná pohroma, vnútorná kriminalita, terorizmus

Kategorizácia rizík

Personálne	Úroveň personálnej politiky, fluktuácia, úroveň vzdelávania, odbornosť a skúsenosť personálu, úroveň výberových kritérií, legislatívne pravidlá	Nevedomosť , nekompetentnosť, zlé vzdelávacie aktivity, zneužitie právomoci, nepozornosť, neinformovanosť, neetickosť, úplatnosť, konflikt záujmov, závislosť na návykových látkach a pod.
Tajnej dohody	<i>Úroveň schvaľovania dokumentov - príprava a podpisovanie právnych aktov, dokumentácie, systém finančnej kontroly, nezávislosť kontroly, systém štyroch očí</i>	<i>Podvod, škody, nevymožené pohľadávky, deficit ŠR</i>

Hodnotenie rizika

Stupeň významnosti rizika je kombináciou možných nežiaducich následkov (dopadov) a pravdepodobnosti potvrdenia rizika, t. j. každé riziko v sebe obsahuje dva zložky:

- a) **pravdepodobnosť**/frekvencia vzniku rizikovej udalosti
- b) **vážnosť následku** (dopadu)

Stupeň významnosti rizika

- ✓ je ako súčin bodového ohodnotenia dopadu (následku) a pravdepodobnosti výskytu následku
- ✓ používa tzv. trojstupňový systém hodnotenia, najvyššia hodnota znamená najvyššiu pravdepodobnosť vzniku rizika

Katalóg rizík

- ✓ Sústredené potencionálne riziká s priradením stupňa významnosti, ktoré boli identifikované jednotlivými organizačnými útvarmi MF SR, a ktoré reálne ohrozujú ich činnosti a procesy.
- ✓ Vedúci zamestnanci organizačných útvarov zároveň prijali opatrenia na elimináciu týchto rizík.
- ✓ Predložené zoznamy boli doplnené rizikami, ktoré boli identifikované útvarom vnútorného auditu pri výkone audítorských akcií

Riziká s vysokým stupňom:

- Fluktuácia - neúmerné navýšenie pracovného zaťaženia (personálne riziko)
- **Nedostatok ľudských zdrojov** - preťaženosť kľúčových zamestnancov (personálne riziko)
- **Nedostatok finančných zdrojov** - na implementáciu a prevádzku aktív v dôsledku krátenia rozpočtu (finančné a rozpočtové riziko)

Riadenie rizík

✓ Mapa rizík

- obsahuje riziká, ktoré boli vyhodnotené ako najdôležitejšie v procesoch organizácie a boli vybraté z katalógu rizík,
- výber rizík tak, aby boli zastúpené všetky kategórie rizík a stupne významnosti rizík, pri jeho tvorbe boli zohľadnené riadiace, hlavné a podporné procesy na ministerstve.

✓ Katalóg rizík a mapa rizík

- aktualizácia jedenkrát ročne k 30. 11.
- každý organizačný útvar prehodnotí a aktualizuje svoje riziká, následne poskytne útvaru vnútorného auditu
- prístup všetkých zamestnancov, zverejnenie na intranete

Skúseností - z uskutočnenej analýzy stavu procesov vyplýva, že zabezpečovanie tejto právnej povinnosti si vyžaduje kontinuálne a hlbšie zvládanie analýzy a vyšší stupeň osobnej angažovanosti zamestnancov na všetkých úrovniach. Bude vhodné očakávať aj vyššiu úroveň integrovaného využitia skúseností príslušného kolektívu.

Ďakujeme za pozornosť

